

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ

- COĞRAFYA -

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

İLİMYURDU YAYINCILIK: 182

İnceleme-Araştırma

İslam Medeniyetinde Bilim Öncüleri Serisi - 2

ISBN: 978-605-2339-50-3

01 Aralık 2021

Kitabın Adı

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ / CO

Proje Editörü

Mehmet Azimli

Kitap Editörü

Muharrem Samet Bilgin

Haziran 2021

İç Düzen

İlimyurdu Yayıncılık

Kapak Tasarımı

Yunus Karaaslan

Baskı-Cilt

Enes Basın Yayın ve Matbaacılık Ltd. Şti.

Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/210 Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 501 47 63 Sertifika No: 45822

PROJE EDITÖRÜ: MEHMET AZİMLİ

Kitap Editörü: Muharrem Samet Bilgin

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	291768
Tas. No:	925 JSLM

mana
YAYINLARI

Zühri, Muhammed b. Ebu Bekir
230503

MUHAMMED B. EBÛ BEKİR ZÜHRÎ (1154'TEN SONRA)

Osman Curuk^(*)

"Coğrafya Kavramını Kitabının İsminde Kullanan
İlk Müslüman Coğrafyacı"

Hayatı

Muhammed b. Ebû Bekir Zühri'nin hayatı hakkındaki bilgiler çok kısıtlıdır. Bekri (1094), İdrisi (1165), Gırnâfi (1169) ve İbn Beşküval (1183) gibi dönemin meşhur coğrafyacılarının çağdaşı olmasına rağmen ismi tabakât kitaplarında yer almamaktadır. Her ne kadar Zühri hakkında elimizde yeterli bilgi bulunmasa da günümüze gelen ve çalışmamıza konu olan eseri *Kitâbu'l-Cuğrâfiya*, onun tanınması noktasında önemli rol oynamaktadır. Zühri, kitabında Endülüs'ü anlattığı bölümü geniş tutmuş, Endülüs ve şehirlerini detaylı bir şekilde incelemiştir. Kadis (Cadiz) şehrinde bulunan bir puta hizmet eden kişi ile konuşmalarını aktarmış ve bu kişinin vasıflarından bahsetmiştir. Yine hicri 532 senesinde Gırnata'ya yaptığı ziyaret hakkında bilgi vermiştir. Ayrıca Endülüs'e ayırdığı bölümde, "şahit oldum", "ziyaret ettim", "sordum" ve "bana bildirdi" gibi ifadelerle yer vermiştir. Burada sarf ettiği ifadeleri kitabının diğer bölümlerinde kullanmıştır. Aktardığımız bu bilgilerden yola çıkarak onun hicri 6., miladi 12. yüzyılda Endülüs'te yaşadığı ve Zühri künyesinden dolayı da Endülüs'te meskun Benî Zühr kabilesine mensup olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Çalışmaları ve Düşünceleri

Zühri'nin çalışmamıza konu olan ve elimize ulaşan tek eseri, genel coğrafya alanında yazdığı *Kitâbu'l-Cuğrâfiya*'dır. Eserinin giriş kısmında,

* Arş. Gör. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi Anabilim Dalı, osmancuruk42@gmail.com